

Україна
Донецький окружний адміністративний суд

Р І Ш Е Н Н Я
І М Е Н Е М У К Р А І Н И

15 червня 2022 року

Справа №200/1207/22

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Донецький окружний адміністративний суд у складі головуючого судді Лазарева В.В., розглянувши за правилами спрощеного позовного провадження адміністративну справу за позовом Герасименка Євгенія Івановича до Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії, -

В С Т А Н О В И В:

У січні 2022 року до Донецького окружного адміністративного суду звернувся Герасименко Євгеній Іванович з позовом до Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області (далі – УВДФСС), в якому просить: 1) визнати протиправними дії Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування в Донецькій області щодо припинення щомісячних грошових сум в разі часткової чи повної втрати працездатності, що компенсує відповідну частину втраченого заробітку з 01.10.2016 року; 2) зобов'язати УВДФСС відновити нарахування та виплатити щомісячні грошові суми в разі часткової чи повної втрати працездатності, що компенсує відповідну частину втраченого заробітку з 01.10.2016 року.

В обґрунтування позовних вимог позивач зазначив, що перебуває на обліку в управлінні виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України як внутрішньо переміщена особа. Однак, з 01 жовтня 2016 року виплату щомісячної страхової виплати було припинено.

Позивач вважає, що відповідач протиправно припинив виплату щомісячної страхової виплати, оскільки підзаконні нормативно-правові акти не можуть змінювати в бік звуження права громадян, які встановлено нормативно-правовими актами вищої юридичної сили.

25 січня 2022 року відкрито провадження у справі, керуючись статті 12, 257 Кодексу адміністративного судочинства України, вирішено розгляд справи проводити за правилами спрощеного позовного провадження, без проведення судового засідання та виклику (повідомлення) учасників справи, про що постановлена відповідна ухвала. В ухвалі було запропоновано відповідачу у п'ятнадцятиденний строк з моменту отримання ухвали про відкриття провадження у справі надати суду відзив на позовну заяву зі всіма доказами на його підтвердження, які наявні у відповідача.

11 лютого 2022 року від представника УВДФСС надійшов відзив на позов, в якому останній зазначив, що за період з березня 2017 року позивач не звертався до органів Фонду соціального страхування України за продовженням страхових виплат та не перебував на обліку у будь-якому відділенні Фонду як внутрішньо переміщена особа. Крім того, представник відповідача звертає увагу, що позивач особисто подав заяву про припинення

йому страхових виплат. Крім того, представник відповідача зазначає, що позивач не надав інформацію щодо реквізитів банківського рахунку, відкритого у ПАТ «Державний ощадний банк України».

Посилаючись на Постанову Кабінету Міністрів України від 08.06.2016 № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам» вважає, що УВДФСС правомірно припинено страхові виплати.

З урахуванням наведеного, представник відповідача вважає позовні вимоги Герасименка Євгенія Івановича необґрунтованими і такими, що не підлягають задоволенню.

За приписами частини 5 статті 262 Кодексу адміністративного судочинства України, суд розглядає справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення (виклику) сторін за наявними у справі матеріалами, за відсутності клопотання будь-якої зі сторін про інше. За клопотанням однієї із сторін або з власної ініціативи суду розгляд справи проводиться в судовому засіданні з повідомленням (викликом) сторін.

Розглянувши наявні заяви по суті справи, всебічно і повно з'ясувавши фактичні обставини, на яких ґрунтується вимоги, дослідивши докази, які наявні в матеріалах справи, суд встановив наступне.

Герасименко Євгеній Іванович, 01 березня 1959 року народження, є громадянином України, про що свідчить копія паспорту.

Позивач є внутрішньо переміщеною особою з тимчасово окупованої території України (м. Єнакієве Донецької області), що підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи від 09.08.2017 року.

10 жовтня 2016 року відділенням ВД ФССНВВП у м. Артемівську прийнято постанову №0503/8399/8399/32, якою позивачу припинено щомісячні страхові виплати з 01 жовтня 2016 року, причина припинення: відмова потерпілого від отримання виплат (заява потерпілого).

Згідно довідки Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області позивачу з 01 жовтня 2016 року страхові виплати не нараховувались і не виплачувались.

Таким чином, спірним питанням даної справи є правомірність припинення страхових виплат з 01 жовтня 2016 року.

Надаючи правову оцінку встановленим обставинам справи, суд зазначає наступне.

В Україні як соціальній, правовій державі людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (статті 1, 3 Конституції України).

Зазначені конституційні положення розвинуті в розділі II Конституції України «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина». Тим самим право на соціальний захист віднесено до основоположних прав і свобод. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел (частина друга статті 46 Конституції України) і забезпечується частиною другою статті 22 Конституції України, відповідно до якої конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані.

Закріплюючи на конституційному рівні право на соціальний захист кожного громадянина, без будь-яких винятків, держава реалізує положення статті 24 Конституції України, відповідно до яких громадяни мають рівні конституційні права і не може бути обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Статтею 46 Конституції України, норми якої є нормами прямої дії, визначено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі

повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

Відповідно до статті 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень.

Ні воєнний, ні надзвичайний стан в Україні в цілому, як і на окремих територіях Донецької та Луганської областей, не запроваджено.

Статтею 1 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод визначено, що Високі Договірні Сторони гарантують кожному, хто перебуває під їхньою юрисдикцією, права і свободи, визначені в розділі I цієї Конвенції.

Згідно із статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

У рішенні Європейського суду з прав людини від 26 червня 2014 року у справі «Суханов та Ільченко проти України» (Заяви № 68385/10 та № 71378/10) Європейський суд з прав людини зазначив, що стаття 1 Першого протоколу включає в себе три окремих норми: «перша норма, викладена у першому реченні першого абзацу, має загальний характер і проголошує принцип мирного володіння майном; друга норма, що міститься в другому реченні першого абзацу, стосується позбавлення власності і підпорядковує його певним умовам; третя норма, закріплена в другому абзаці, передбачає право Договірних держав, зокрема, контролювати користування власністю відповідно до загальних інтересів. Проте ці норми не є абсолютно непов'язаними між собою. Друга і третя норми стосуються конкретних випадків втручання у право на мирне володіння майном, а тому повинні тлумачитися у світлі загального принципу, закріпленого першою нормою» (параграф 30).

Щодо соціальних виплат, стаття 1 Першого протоколу не встановлює жодних обмежень свободи Договірних держав вирішувати, мати чи ні будь-яку форму системи соціального забезпечення та обирати вид або розмір виплат за такою системою. Проте якщо Договірна держава має чинне законодавство, яке передбачає виплату як право на отримання соціальної допомоги (обумовлене попередньою сплатою внесків чи ні), таке законодавство має вважатися таким, що передбачає майнове право, що підпадає під дію статті 1 Першого протоколу щодо осіб, які відповідають її вимогам (параграф 31).

Зменшення розміру або припинення виплати належним чином встановленої соціальної допомоги може становити втручання у право власності (параграф 52).

Суд повторив, що першим і найголовнішим правилом статті 1 Першого протоколу є те, що будь-яке втручання державних органів у право на мирне володіння майном має бути законним і повинно переслідувати легітимну мету «в інтересах суспільства». Будь-яке втручання також повинно бути пропорційним по відношенню до переслідуваної мети. Іншими словами, має бути забезпечено «справедливий баланс» між загальними інтересами суспільства та обов'язком захисту основоположних прав конкретної особи. Необхідного балансу не буде досягнуто, якщо на відповідну особу або осіб буде покладено особистий та надмірний тягар (параграф 53).

У рішенні Європейського суду з прав людини від 14 жовтня 2010 року у справі «Щокін проти України» (Заяви № 23759/03 та № 37943/06) Європейський суд з прав людини

вказав, що перша та найважливіша вимога статті 1 Першого протоколу до Конвенції полягає в тому, що будь-яке втручання публічних органів у мирне володіння майном повинно бути законним. Так, друге речення першого пункту передбачає, що позбавлення власності можливе тільки «на умовах, передбачених законом», а другий пункт визнає, що держави мають право здійснювати контроль за використанням майна шляхом введення «законів». Більш того, верховенство права, один із основоположних принципів демократичного суспільства, притаманний усім статтям Конвенції. Таким чином, питання, чи було дотримано справедливого балансу між загальними інтересами суспільства та вимогами захисту основоположних прав окремої особи, виникає лише тоді, коли встановлено, що оскаржуване втручання відповідало вимозі законності і не було свавільним (параграф 50).

Статтю 173 Кодексу законів про працю України регламентовано, що шкода, заподіяна працівникам каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, пов'язаним з виконанням трудових обов'язків, відшкодовується у встановленому законодавством порядку.

Закон України від 23 вересня 1999 року № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі - Закон № 1105-XIV в редакції, яка діяла на час виникнення спірних правовідносин) відповідно до Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування визначає правові, фінансові та організаційні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування, гарантії працюючих громадян щодо їх соціального захисту у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, вагітністю та пологами, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, охорони життя та здоров'я.

Розділом V Закону № 1105-XIV врегульовані питання загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Згідно з частиною першою статті 36 Закону № 1105-XIV страховими виплатами є грошові суми, які Фонд виплачує застрахованому чи особам, які мають на це право, у разі настання страхового випадку.

Відповідно до частини сьомої статті 36 Закону № 1105-XIV страхові виплати складаються із:

- 1) страхової виплати втраченого заробітку (або відповідної його частини) залежно від ступеня втрати потерпілим професійної працездатності (далі - щомісячна страхова виплата);
- 2) страхової виплати в установлених випадках одноразової допомоги потерпілому (членам його сім'ї та особам, які перебували на утриманні померлого);
- 3) страхової виплати дитині, яка народилася інвалідом внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання її матері під час вагітності;
- 4) страхових витрат на медичну та соціальну допомогу.

Частиною першою статті 47 № 1105-XIV визначено, що страхові виплати провадяться щомісячно в установлені Фондом дні на підставі постанови цього Фонду або рішення суду:

- 1) потерпілому - з дня втрати працездатності внаслідок нещасного випадку або з дати встановлення професійного захворювання;
- 2) особам, які мають право на виплати у зв'язку зі смертю годувальника, - з дня смерті потерпілого, але не раніше дня виникнення права на виплати.

Страхові виплати провадяться протягом строку, на який встановлено втрату працездатності у зв'язку із страховим випадком, а фінансування додаткових витрат згідно з цим Законом - протягом строку, на який визначено потребу в них (частина п'ята статті 47 Закону № 1105-XIV).

Згідно з частинами четвертою, сьомою статті 47 Закону № 1105-XIV виплати, призначені, але не одержані своєчасно потерпілим або особою, яка має право на одержання виплат, провадяться за весь минулий час, але не більш як за три роки з дня звернення за їх одержанням. Якщо потерпілому або особам, які мають право на одержання страхової

виплати, з вини Фонду своєчасно не визначено або не виплачено суми страхової виплати, ця сума виплачується без обмеження протягом будь-якого строку та підлягає коригуванню у зв'язку із зростанням цін на споживчі товари та послуги в порядку, встановленому статтею 34 Закону України «Про оплату праці».

Статтею 27 Закону України від 14 січня 1997 року № 16/98-ВР «Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» визначені підстави припинення виплат і надання соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням. Так, виплати та надання соціальних послуг, на які має право застрахована особа за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, може бути припинено:

- а) якщо виплати призначено на підставі документів, що містять неправдиві відомості;
- б) якщо страховий випадок стався внаслідок дії особи, за яку настає кримінальна відповідальність;
- в) якщо страховий випадок стався внаслідок умисної дії особи;
- г) внаслідок невиконання застрахованою особою своїх обов'язків щодо загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- д) в інших випадках, передбачених законами.

Частиною першою статті 46 Закону № 1105-XIV регламентовано, що страхові виплати і надання соціальних послуг припиняються:

- 1) на весь час проживання потерпілого за кордоном, якщо інше не передбачено міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України;
- 2) на весь час, протягом якого потерпілий перебуває на державному утриманні, за умови, що частка виплати, яка перевищує вартість такого утримання, надається особам, які перебувають на утриманні потерпілого;
- 3) якщо з'ясувалося, що виплати призначено на підставі документів, які містять неправдиві відомості. Сума витрат на страхові виплати, отримані застрахованим, стягується в судовому порядку;
- 4) якщо страховий випадок настав внаслідок навмисного наміру заподіяння собі травми;
- 5) якщо потерпілий ухиляється від медичної чи професійної реабілітації або не виконує правил, пов'язаних з установами чи переглядом обставин страхового випадку, або порушує правила поведінки та встановлений для нього режим, що перешкоджає одужанню;
- б) в інших випадках, передбачених законодавством.

За положеннями пункту 3 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1105-XIV особливості надання соціальних послуг та виплати матеріального забезпечення за соціальним страхуванням внутрішньо переміщеним особам (громадянам України, які переселилися з тимчасово окупованої території, території проведення антитерористичної операції або зони надзвичайної ситуації) визначаються Кабінетом Міністрів України.

Визначення того, хто є внутрішньо переміщеними особами, надано у абзаці першому частини першої статті 1 Закону України від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (далі - Закон № 1706-VII в редакції, яка діяла на час виникнення спірних правовідносин). Внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, який постійно проживає в Україні, якого змусили або який самостійно покинув своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Як зазначено в статті 2 Закону № 1706-VII, Україна вживає всіх можливих заходів, передбачених Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, щодо запобігання виникненню передумов вимушеного внутрішнього переміщення осіб, захисту та дотримання прав і свобод

внутрішньо переміщених осіб, повернення таких осіб до їх покинутого місця проживання в Україні та їх реінтеграції.

Водночас частиною першою статті 3 Закону № 1706-VII встановлено, що громадянин України за обставин, визначених у статті 1 цього Закону, має право на захист від примусового внутрішнього переміщення або примусового повернення на покинуте місце проживання, що враховується судом.

До жодного з указаних законів не внесено такої підстави для припинення соціальних виплат, як відсутність у особи її реєстрації як внутрішньо переміщеної особи.

Постанови Кабінету Міністрів України від 01 жовтня 2014 року № 531 «Про особливості реалізації прав деяких категорій осіб на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», від 05 листопада 2014 року № 637 «Про здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам», від 07 листопада 2014 року № 595 «Деякі питання фінансування бюджетних установ, здійснення соціальних виплат населенню та надання фінансової підтримки окремим підприємствам і організаціям Донецької та Луганської областей, а також інших платежів з рахунків, відкритих в органах Казначейства» та постанова Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України від 11 грудня 2014 року № 20 «Про затвердження Порядку надання страхових виплат, фінансування витрат на медичну та соціальну допомогу, передбачених загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання для осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території і районів проведення антитерористичної операції» не є законом, тому не можуть звужувати чи скасовувати права громадян, які встановлено нормативно-правовими актами вищої юридичної сили, і у сфері спірних правовідносин, врегульованих Законом № 1105-XIV, не можуть застосовуватись.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові Першого апеляційного адміністративного суду від 26 лютого 2019 року у справі № 200/11434/18-а.

Посилання відповідача на те, що позивач для вирішення питання щодо отримання щомісячних страхових виплат не звертався до робочих органів виконавчої дирекції Фонду з письмовою заявою про продовження страхових виплат як внутрішньо переміщена особа з довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи судом не приймаються з огляду на наступне.

Позивач сам має право вирішувати про необхідність звернення до Фонду про продовження страхових виплат. Відсутність такого звернення не є підставою для відмови в задоволенні позову.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові Великої Палати Верховного Суду від 20 вересня 2019 року у справі № 243/3505/16-ц.

Відповідно до частин 1 та 3 статті 47 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», страхові виплати провадяться щомісячно в установлені Фондом дні на підставі постанови цього Фонду або рішення суду:

1) потерпілому - з дня втрати працездатності внаслідок нещасного випадку або з дати встановлення професійного захворювання;

2) особам, які мають право на виплати у зв'язку зі смертю годувальника, - з дня смерті потерпілого, але не раніше дня виникнення права на виплати.

Якщо справи про страхові виплати розглядаються вперше по закінченню трьох років з дня втрати потерпілим працездатності внаслідок нещасного випадку або з дня смерті годувальника, страхові виплати провадяться з дня звернення.

Інших строків Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» для внутрішньо переміщених осіб не передбачено.

За змістом конституційних норм (ст.ст. 113, 116, 117 Конституції України), Кабінет Міністрів України не наділений правом вирішувати питання, які належать до виключної компетенції Верховної Ради України, так само як і приймати правові акти, які підмінюють

або суперечать законам України.

Конституційний Суд України у своїх рішеннях 20-рп/2011 від 26 грудня 2011 року та 2-рп-99 від 02 березня 1999 року висловив позицію, згідно з якою Кабінет Міністрів України є органом, який забезпечує проведення державної політики у соціальній сфері, повноважний вживати заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина та проводити політику у сфері соціального захисту.

Конституційне поняття "Закон України", на відміну від поняття "законодавство України", не підлягає розширеному тлумаченню, це - нормативно-правовий акт, прийнятий Верховною Радою України в межах повноважень. Зміни до законів вносяться за відповідно встановленою процедурою Верховною Радою України шляхом прийняття закону про внесення змін. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України є підзаконними, а тому не можуть обмежувати права громадян, які встановлено законами.

Жодних змін у Закон № 1105-XIV з приводу особливостей виплати заборгованості з соціальних виплат особам, які є внутрішньо переміщеними особами, Верховною Радою не приймалися.

Отже, у випадку суперечності норм підзаконного акту нормам закону слід застосовувати норми закону, оскільки він має вищу юридичну силу.

Суд зауважує, що статус внутрішньо переміщеної особи надає особі спеціальні, додаткові права (або "інші права", як це зазначено у ст. 9 Закону 1706-VII), не звужуючи, між тим, обсяг конституційних прав та свобод особи та створюючи додаткові гарантії їх реалізації, а тому відповідач повинен всіляко сприяти відновленню виплат, гарантованих державою внутрішньо переміщеним особам.

Суд критично ставиться до посилання відповідача про правомірність припинення страхових виплат позивачу на підставі його заяви оскільки, ані Законом № 1105-XIV, ані Порядком № 24 Фонду не надано повноважень щодо припинення страхових виплат на підставі заяви потерпілого.

Відповідно до ст. 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права.

Статтею 6 Кодексу адміністративного судочинства України визначено, що суд при вирішенні справи керується принципом верховенства права, відповідно до якого, зокрема, людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Суд застосовує принцип верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини.

Суди застосовують при розгляді справ Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та практику Європейського суду з прав людини як джерело права (ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»).

За приписами положень статті 1 Конвенції, Статті 1 Протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Париж, 20.III.1952) кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений свого майна, інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права.

Слід звернути увагу, що стаття 1 Першого протоколу не встановлює жодних обмежень свободи Договірних держав вирішувати, мати чи ні будь-яку форму системи соціального забезпечення та обирати вид або розмір виплат за такою системою. Проте якщо Договірна держава має чинне законодавство, яке передбачає виплату як право на отримання соціальної допомоги (обумовлене попередньою сплатою внесків чи ні), таке законодавство має вважатися таким, що передбачає майнове право, що підпадає під дію статті 1 Першого протоколу щодо осіб, які відповідають її вимогам (параграф 31).

В рішенні Європейського суду з прав людини у справі «Суханов та Ільченко проти

України» Європейський суд з прав людини зазначив, що зменшення розміру або припинення виплати належним чином встановленої соціальної допомоги може становити втручання у право власності (цитата у п. 25 цього рішення).

За рішенням Європейського суду з прав людини у справі "Щокін проти України": перша та найважливіша вимога статті 1 Першого протоколу до Конвенції полягає в тому, що будь-яке втручання публічних органів у мирне володіння майном повинно бути законним. Так, друге речення першого пункту передбачає, що позбавлення власності можливе тільки "на умовах, передбачених законом", а другий пункт визнає, що держави мають право здійснювати контроль за використанням майна шляхом введення "законів". Більш того, верховенство права, один із основоположних принципів демократичного суспільства, притаманний усім статтям Конвенції. Таким чином, питання, чи було дотримано справедливого балансу між загальними інтересами суспільства та вимогами захисту основоположних прав окремої особи, виникає лише тоді, коли встановлено, що оскаржуване втручання відповідало вимозі законності і не було свавільним (параграф 50).

Враховуючи вищевикладене, суд дійшов до висновку, що, в даному випадку відповідач неправомірно втрутився у право власності позивача на отримання страхових виплат.

Відповідно до частини п'ятої статті 242 КАС України при виборі і застосуванні норми права до спірних правовідносин суд враховує висновки щодо застосування норм права, викладені в постановках Верховного Суду.

При розгляді даної справи суд враховує висновки щодо застосування норм матеріального права у подібних відносинах, викладені у постанові Великої Палати Верховного Суду від 20 вересня 2018 року у справі № 243/3505/16-ц, що відсутність довідки про взяття на облік позивача як особи, яка переміщується з тимчасово окупованої території України або району АТО, не може бути підставою для невиконання позивачу страхових виплат. При цьому Верховний суд відступив від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеному в раніше Верховного Суду України від 12 квітня 2017 року у справі № 6-51цс17.

Частиною 2 статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; 6) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Згідно з частиною 1 статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України, кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу.

Відповідно до частини 2 статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України, в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

З огляду на викладене, суд дійшов висновку, що припинення позивачу з 01 жовтня 2016 року виплати раніше призначеної щомісячної страхової виплати здійснено відповідачем за відсутності підстав, передбачених частиною першою статті 46 Закону № 1105-XIV, або підстав, передбачених іншим законом, а отже, постанова від 10 жовтня 2016 року №0503/8399/8399/32 про припинення щомісячної страхової виплати є протиправною та

підлягає скасуванню.

Згідно положень частини 2 статті 9 Кодексу адміністративного судочинства України, суд розглядає адміністративні справи не інакше як за позовною заявою, поданою відповідно до цього Кодексу, в межах позовних вимог. Суд може вийти за межі позовних вимог, якщо це необхідно для ефективного захисту прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Суд вважає, що для повного та ефективного захисту прав, свобод, інтересів позивача необхідно вийти за межі позовних вимог, а саме: визнати протиправним та скасувати постанову від 10 жовтня 2016 року №0503/8399/8399/32 про припинення щомісячної страхової виплати.

Позовні вимоги про визнання дій відповідача протиправними, такими, що не підлягають задоволенню, оскільки, у спірних правовідносинах належним та повним способом захисту порушених прав позивача є скасування рішення, через те, що самі по собі дії відповідача не тягнуть за собою будь-яких правових наслідків, тобто, не впливають на обсяг прав та інтересів позивача, адже правові наслідки в даному випадку має акт індивідуальної дії – постанова від 10 жовтня 2016 року №0503/8399/8399/32.

Разом з цим, стаття 2 та частина 4 статті 242 Кодексу адміністративного судочинства України встановлюють, що судові рішення має відповідати завданню адміністративного судочинства, а саме бути справедливим та неупередженим, своєчасно вирішувати спір у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Частиною 1 статті 5 Кодексу адміністративного судочинства України визначено, що кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист шляхом визнання протиправним та скасування індивідуального акта чи окремих його положень; визнання дій суб'єкта владних повноважень протиправними та зобов'язання утриматися від вчинення певних дій; визнання бездіяльності суб'єкта владних повноважень протиправною та зобов'язання вчинити певні дії.

Згідно з частиною 2 статті 5 Кодексу адміністративного судочинства України захист порушених прав, свобод чи інтересів особи, яка звернулася до суду, може здійснюватися судом також в інший спосіб, який не суперечить закону і забезпечує ефективний захист прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

В постанові від 21.08.2018 року у справі № 219/3611/17 Верховний Суд в складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду зазначив: "Без відкриття позивачем рахунку в установі - Публічне акціонерне товариство Державний ощадний банк України, у відповідача відсутні правові підстави для виплати пенсії і заборгованість з виплати пенсії, яка повинна нараховуватися відповідачем щомісячно може бути виплаченою за умови відкриття позивачем рахунку в АТ «Державний ощадний банк України».

Сторонами до суду не додано доказів відкриття позивачем рахунку в АТ «Державний ощадний банк України».

Згідно частини 1 статті 372 Кодексу адміністративного судочинства України у разі необхідності спосіб, строки і порядок виконання можуть бути визначені у самому судовому рішенні. Так само на відповідних суб'єктів владних повноважень можуть бути покладені обов'язки щодо забезпечення виконання рішення.

З урахуванням наведеного, суд дійшов висновку про встановлення способу і порядку виконання судового рішення шляхом нарахування та виплати заборгованості з раніше

призначеної щомісячної страхової виплати за спірний період на рахунок, відкритий в АТ «Державний ощадний банк України».

Таким чином, позов Герасименка Євгенія Івановича до Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії, підлягає частковому задоволенню.

Відповідно до частини 1 статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, всі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень цього Кодексу, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або якщо відповідачем у справі виступала його посадова чи службова особа.

Згідно частини 3 статті 139 Кодексу адміністративного судочинства України, при частковому задоволенні позову судові витрати покладаються на обидві сторони пропорційно до розміру задоволених позовних вимог. При цьому суд не включає до складу судових витрат, які підлягають розподілу між сторонами, витрати суб'єкта владних повноважень на правничу допомогу адвоката та сплату судового збору.

Враховуючи, що позивачем при поданні до суду адміністративного позову судовий збір не сплачувався, суд вважає необхідним стягнути на користь Державного бюджету судовий збір за подання до адміністративного суду позову немайнового характеру пропорційно до розміру задоволених позовних вимог.

На підставі викладеного, керуючись нормами Конституції України та Кодексу адміністративного судочинства, суд, -

В И Р І Ш И В:

Позов Герасименка Євгенія Івановича до Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити певні дії – задовольнити частково.

Визнати протиправною та скасувати постанову відділення ВД ФССНВВП у м. Артемівську №0503/8399/8399/32 від 10 жовтня 2016 року про припинення щомісячної страхової виплати Герасименку Євгенію Івановичу.

Зобов'язати Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області (місцезнаходження: вул. Свободи, 5, м. Слов'янськ, Донецька область, 84122, код ЄДРПОУ 41325231) відновити нарахування та виплату Герасименку Євгенію Івановичу (01 березня 1959 року народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків 2160919954, місце проживання: вул. Ювілейна, 91/18, м. Бахмут, Донецька область, 84511) раніше призначеної щомісячної страхової виплати та сплатити заборгованість починаючи з 01 жовтня 2016 року на рахунок, відкритий в АТ "Державний ощадний банк України.

В іншій частині позовних вимог – відмовити.

Стягнути за рахунок бюджетних асигнувань Управління виконавчої дирекції Фонду соціального страхування України в Донецькій області (місцезнаходження: вул. Свободи, 5, м. Слов'янськ, Донецька область, 84122, код ЄДРПОУ 41325231) на користь спеціального фонду Державного бюджету України (стягувач - Державна судова адміністрація України вул. Липська, 18/5, м. Київ, 01601, код ЄДРПОУ 26255795) за наступними реквізитами: рахунок – UA908999980313111256000026001, код ЄДРПОУ - 37993783, банк отримувача: Казначейство України (ЕАП), отримувач - ГУК у м. Києві/м. Київ/22030106, код класифікації доходів бюджету 22030106, судовий збір у розмірі 900 (дев'ятсот) гривень 00 копійок.

Стягнути з Герасименка Євгенія Івановича (01 березня 1959 року народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків 2160919954, місце проживання: вул. Ювілейна, 91/18, м. Бахмут, Донецька область, 84511) на користь спеціального фонду Державного бюджету України (стягувач - Державна судова адміністрація України вул.

Липська, 18/5, м. Київ, 01601, код ЄДРПОУ 26255795) за наступними реквізитами: рахунок – UA908999980313111256000026001, код ЄДРПОУ - 37993783, банк отримувача: Казначейство України (ЕАП), отримувач - ГУК у м. Києві/м. Київ/22030106, код класифікації доходів бюджету 22030106, судовий збір у розмірі 92 (дев'яносто дві) гривні 40 копійок.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови судом апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Апеляційна скарга на рішення суду подається до Першого апеляційного адміністративного суду протягом тридцяти днів з дня його проголошення. Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини рішення суду зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.

Суддя

В.В. Лазарєв

15.06.2022
Секретар судового засідання
Шемет Я.О.

*306*5275379*1*2*